

POSTANOWIENIE

22 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 22 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. S. i B. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 24 sierpnia 2022 r., I ACa 21/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów koszty postępowania kasacyjnego kwocie po 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł na rzecz każdego z nich z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 listopada 2021 r. wydanym w sprawie z powództwa B. S. i P. S. przeciwko Bankowi S.A z siedzibą w W. Sąd Okręgowy w Białymstoku ustalił, że bliżej opisana umowa kredytu hipotecznego zawarta przez strony 27 grudnia 2006 r. jest nieważna (pkt I), zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11

345,23 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt II), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt III) i orzekł o kosztach postępowania (pkt IV, V, VI). Po rozpoznaniu apelacji pozwanego Banku, Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 24 sierpnia 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11 345,23 zł za jednoczesnym zaofiarowaniem przez powodów zwrotu na rzecz pozwanego kwoty 237 061,82 zł, oddalił apelację w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego. Pozwany Bank wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne na gruncie wykładni art. 385¹ § 1 k.c. dotyczące kwestii, czy w sprawie o ustalenie nieważności umowy kredytu denominowanego w walucie CHF, dla stwierdzenia abuzywności postanowień

umownych odsyłających do tabeli kursów banku, tzw. klauzul przeliczeniowych oraz dalszej możliwości trwania umowy kredytu, ma znaczenie, że powodowie nie wykazali, iż bank ustalał kurs CHF w sposób odbiegający od kursu rynkowego. Powodowie nie wykazali ustalania przez pozwany Bank kursu CHF w sposób dowolny, w oderwaniu od mechanizmów rynkowych; Bank stosuje tę samą tabelę kursową do wszystkich transakcji walutowych, w konsekwencji czego ustalany przez bank kurs waluty CHF był kursem rynkowym. Dowolne kształtowanie wysokości kursu waluty CHF przez bank narażałoby go na poniesienie rażącej strat. Kolejne istotne zagadnienie prawne, powiązane z wyżej przedstawionym, dotyczy kwestii, czy ustalenie, że postanowienie umowy odsyłające do tabel kursów kredytodawcy hipotetycznie pozostawia bankowi możliwość jednostronnego kształtowania kursu waluty obcej w rozliczeniach z kredytobiorcą, skutkuje uznaniem takiego postanowienia za nieuczciwe, jeśli w toku sprawy kredytobiorca nie wykazał, że bank mógł na podstawie przedmiotowych postanowień stosować kurs odbiegający od kursu rynkowego.

W ocenie skarżącego, istotnym zagadnieniem prawnym jest także kwestia, czy w świetle systemu ochrony konsumenta, wynikającego z przepisów Dyrektywy Rady 93/13 z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. UE L nr 95, s. 29; dalej: „Dyrektywa 93/13”), w tym w szczególności z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, a także przepisów prawa krajowego, tj. z art. 385¹ § 1 ust. 2 k.c., sąd orzekający, badając umowę przedsiębiorcy z konsumentem pod kątem abuzywności jej postanowień, a następnie możliwości jej dalszego obowiązywania po wyeliminowaniu z jej treści postanowień abuzywnych, uprawniony jest do stwierdzenia alternatywnej podstawy prawnej nieważności umowy (bezwzględnej nieważności umowy) wynikającej z wadliwości tych samych postanowień umownych. W przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na powyższe zagadnienie, czy w sytuacji, w której sąd orzekający ustali, że opisana umowa jest obciążona wadami, prowadzącymi do jej bezwzględnej nieważności, sąd orzekający jest uprawniony do dokonania wykładni „życzliwej umowie” tj. do zastosowania wykładni umowy w oparciu m.in. o art. 56 k.c., art. 58 § 3 k.c. lub art. 354 k.c.

Według skarżącego, potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów dotyczy przepisów art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r. poz. 2488 z późn. zm. – dalej: „prawo bankowe”) w zakresie, w jakim, zgodnie z pierwszym stanowiskiem przyjmowanym w orzecnictwie sądów, nieuczciwy w świetle art. 385¹ § 1 i 2 k.c. charakter postanowień umowy kredytu dotyczących elementów istotnych takiej umowy w świetle art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego skutkuje, wskutek niezwiązania konsumenta takimi postanowieniami, sprzecznością umowy z art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego, a co za tym idzie sankcją nieważności bezwzględnej czynności prawnej na podstawie art. 58 § 1 k.c.. Zgodnie natomiast z drugim stanowiskiem, nieuczciwy charakter tych postanowień, w sytuacji w której umowa nie może być bez nich dalej wykonywana, zaś nieuczciwe postanowienia nie mogą być zastąpione przez przepis dyspozytywny, nie prowadzi do nieważności bezwzględnej umowy, lecz sankcji *sui generis* upadku umowy, opartej na art 385¹ § 1 i 2 KC w zw. z art 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13.

W nawiązaniu do tak sformułowanych przyczyn kasacyjnych należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecnictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutu na wynik sprawy. Wskazywana we wniosku w ramach drugiej przyczyny kasacyjnej, rozbieżność orzecnictwa polega na braku zgodności rozstrzygnięć sądów w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy, wykładane

lub stosowane w sposób prowadzący do odmiennych - zróżnicowanych albo sprzecznych - orzeczeń albo decyzji procesowych. Wskazując na tę przyczynę kasacyjną, skarżący powinien opisać, na czym polega trudność w interpretacji określonych przepisów prowadząca do niepożądanego wyżej stanu oraz zilustrować swoje twierdzenia przykładami takich rozbieżnych rozstrzygnięć.

Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości nie spełniają powyższych wymagań. Problematyka prawna dotycząca konsekwencji uznania za niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.) postanowień umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) kursem waluty obcej lub denominowanego do waluty obcej jest już przedmiotem licznych wyroków i uchwał Sądu Najwyższego. Ugruntowany jest pogląd, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, Nr 11, poz. 134, z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16, z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20). Jak wyjaśniono już w judykaturze, określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów walut obcych ustalanych jednostronnie przez bank kredytujący, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron, w związku z czym jest niedopuszczalne (zob. też wyroki Sądu Najwyższego z 29 października 2019 r. IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64, z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20, z dnia 30 września 2020 r., I CSK 556/18, z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, wyrok SN z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22). Sąd Najwyższy wyjaśnił także, że oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się zaś według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie następczo, co oznacza, że ocena niedozwolonego charakteru postanowienia nie może uwzględniać okoliczności powstałych po zawarciu umowy - w tym także

sposobu stosowania postanowienia umowy w praktyce (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1. poz. 2).

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa także pogląd (po początkowym okresie dominacji stanowiska przeciwnego), że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2019 r., I CSK 159/17, z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21 oraz z 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22). Na takim stanowisku stoi też TSUE dokonując wykładni art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13 (zob. np. wyroki: z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriuc i in. przeciwko Banca Românească SA, , C-260/18, Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG). Zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Interpretując art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13, z którego wywodzi się to rozwiązanie, TSUE uznał, że postanowienia umowne są wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, gdy umowa przedstawia w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się dane postanowienie, umożliwiając konsumentowi orientację, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, co do wpływających dla niego z tej umowy konsekwencji ekonomicznych (zob. wyrok z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Árpád Kásler i Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt.; podobnie wyrok TSUE z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriuc i in. przeciwko Banca Românească SA). W wyroku z 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że z orzecznictwa TSUE wynika, iż kredytobiorca-konsument musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej (szeroko rozumianego), ponosi przez cały okres obowiązywania umowy ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku silnej deprecjacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Okoliczność, że konsument oświadcza, iż jest w pełni świadomy

potencjalnych ryzyk wynikających z zawarcia wspomnianej umowy, nie ma sama w sobie znaczenia dla oceny, czy przedsiębiorca spełnił wspomniany wymóg przejrzystości, ciężar zaś udowodnienia, że konsument otrzymał niezbędne informację, spoczywa na przedsiębiorcy (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22 i powołane tam orzecznictwo). Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że postanowienia umowne przewidujące zasady przeliczania kwoty wypłaconego kredytu oraz należnych rat dotyczą głównych świadczeń stron, a następnie uznał, że umowa jest nietransparentna w zakresie tabel kursowych ustalanych przez bank w sposób arbitralny i nieobiektywny w zakresie określanego przez bank wskaźnika kursu waluty szwajcarskiej w nich zawartych, z którą został powiązany kredyt, narażając powodów na niczym nieograniczone ryzyko walutowe, a pozwany nie udzielił powodom wyczerpującej informacji pozwalającej im oszacować konsekwencje prawne i ekonomiczne związane z zawarciem umowy. Skoro, mając na uwadze przytoczone wyżej poglądy judykatury, Sąd Apelacyjny uznał, że klauzule te nie zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem w sposób jednoznaczny a następnie ocenił je jako postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ uprawniały bank do jednostronnego ustalenia kursów walut, pozostawiając mu pole do arbitralnego działania i obarczając kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszając równorzędność stron, brak potrzeby na gruncie niniejszej sprawy kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do przedstawionej przez skarżącego problematyki kwalifikacji klauzul przeliczeniowych odsyłających do tabeli bankowych jako niedozwolonych postanowień umownych (art. 385¹ § 1 k.c.).

Dalsze wątpliwości podniesione we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania dotyczą konsekwencji stwierdzenia abuzywności klauzul waloryzacyjnych dla dalszego bytu umowy. Przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, uznanie klauzul przeliczeniowych za abuzywne oznacza, że są one - z mocy samego prawa od momentu zawarcia umowy - bezskuteczne (nie wiążą) konsumentów (art. 385¹ § 1 k.c.), aczkolwiek strony pozostają związane umową w pozostałym zakresie, jeśli jest to tylko możliwe. Stwierdzenie niedozwolonego charakteru postanowienia w umowie kredytu może

uzasadniać uznanie umowy za nieważną. Umowa będzie dotknięta nieważnością, gdy bez abuzywnych postanowień jej obowiązywanie nie jest możliwe w świetle prawa krajowego i nie zaszły przesłanki umożliwiające zastosowanie regulacji zastępczej, a konsument postanowień abuzywnych nie potwierdził, nie udzielając następnie świadomej i wolnej zgody na te klauzule i tym samym odmawiając przywrócenia im skuteczności z mocą wsteczną (zob. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56; uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, Nr 6, poz. 40; wyroki TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A oraz wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD, 2021, Nr 2, poz. 20, z 16 września 2021 r., I CSKP 166/21 i z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22).

W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasady prawnej) z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, Nr 9, poz. 56) wskazano, nawiązując do wcześniejszego orzecznictwa, w tym orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. w szczególności wyrok TSUE z 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG), że zastąpienie niedozwolonego postanowienia umownego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej (w umowie kredytu indeksowanego czy denominowanego) innym sposobem określenia kursu waluty obcej wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy (koniunkcja przesłanek): 1) po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa krajowego, a zatem wola jednej ze stron, w tym konsumenta, nie ma w tym zakresie rozstrzygającego znaczenia; 2) całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących w czasie sporu lub możliwych wówczas do przewidzenia, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie; 3) istnieje przepis dyspozytywny albo przepis „mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę”, który mógłby zastąpić wyeliminowane niedozwolone postanowienie umowne,

umożliwiając utrzymanie umowy w mocy; jeżeli niedozwolone postanowienie umowne odzwierciedlało obowiązujący przepis ustawowy mający zastosowanie w przypadku porozumienia stron, w rachubę wchodzi także zastąpienie niedozwolonego postanowienia „tym stanowiącym punkt odniesienia przepisem ustawowym w nowym brzmieniu przyjętym już po zawarciu umowy”. Tymczasem przedstawione we wniosku rozważania skarżącego dotyczące możliwości substytucji nieuczciwych klauzul kursowych odwołaniem do kursu średniego Narodowego Banku Polskiego nie uwzględniają koniecznego warunku tego rodzaju zastąpienia, zgodnie z którym - w świetle powołanego utrwalonego orzecznictwa - wchodzi ono w rachubę tylko wtedy, gdyby jego brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta. W toku postępowania w niniejszej sprawie powodowie konsekwentnie domagali się zaś ustalenia, że umowa kredytowa jest nieważna.

Jeżeli chodzi o możliwość usunięcia opisanej wyżej luki w umowie na podstawie art. 358 § 2 k.c., który został wprowadzony do kodeksu cywilnego z dniem 24 stycznia 2009 r. na podstawie przepisów ustawy z 23 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo dewizowe (Dz. U. z 2008 r. Nr 228, poz. 1506) Sąd Najwyższy wskazał także, że przepis ten dotyczy zobowiązań wyrażonych w walucie obcej, a w przypadku kredytu indeksowanego do CHF waluta obca stanowi jedynie miernik wartości zobowiązania zaciągniętego w walucie polskiej i świadczeń spełnianych przez pożyczkobiorców (kredytobiorców) w walucie obcej (zob. wyroki z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22 i 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22). Sąd Najwyższy stanął także na stanowisku, że nie można dokonać wykładni umowy stron na podstawie art. 65 k.c., już po usunięciu z niej postanowień abuzywnych, w celu ustalenia zgodnego celu i zamiaru stron co do sposobu ustalenia kursu CHF. Sprowadzałoby się to bowiem do zmiany treści klauzuli indeksacyjnej, prowadząc do zmiany jej rozumienia przez wprowadzenie odesłania do wartości rynkowej CHF. Groziłoby to ryzykiem dalszego pogorszenia sytuacji strony dotkniętej nadużyciem, gdyby strona, która narzuciła niedozwolone postanowienie umowne wywodziła, że nie zawarłaby umowy z jego pominięciem. Takie rozwiązanie stałoby w sprzeczności

z celami prewencyjnymi Dyrektywy 93/13 w postaci zniechęcenia przedsiębiorców do wykorzystywania w zawieranych umowach nieuczciwych postanowień umownych. (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto też, że nowelizacja prawa bankowego dokonana ustawą z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984, dalej: „ustawa antyspreadowa”) nie zawiera przepisów o charakterze dyspozytywnym, które - w świetle orzecznictwa TSUE - mogą zastąpić nieuczciwe klauzule umowne zawarte w umowach o kredyt indeksowany lub denominowany do waluty obcej ani przepisów mogących stanowić podstawę przekształcenia istniejących stosunków prawnych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22). Wyjaśniono także, że samo wejście w życie ustawy antyspreadowej, którą w art. 69 prawa bankowego dodano ustęp 3, na który powołuje się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie wpłynęło na ocenę abuzywności postanowień umów kredytu zawartych wcześniej oraz konsekwencji prawnych wynikających tej oceny (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr B, poz. 20; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i z 28 października 2022 r., II CSKP 894/22 - nie publ.). Stworzyło jedynie podstawy do zmiany postanowień umowy co do sposobu waloryzacji niespłaconych rat na przyszłość. Oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się zaś według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie następnie (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1. poz. 2).

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje także stanowisko, że w wypadku umowy denominowanej kursem CHF, po wyeliminowaniu z niej klauzul przeliczeniowych, nie jest możliwe utrzymanie takiej umowy w mocy ani jako umowy kredytu walutowego w CHF (zob. wyrok SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22), ani jako umowy, w której kwota kredytu wyrażona byłaby w złotych polskich (zob. wyrok SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22). Wskazano, że umowa kredytu denominowanego jest funkcjonalnie zbliżona do kredytu waloryzowanego kursem CHF, albowiem przewiduje posłużenie się walutą CHF jako instrumentem

ustalania rozmiaru świadczenia należnego powodowi od pozwanego i odwrotnie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, Nr 2, poz. 7, z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64, z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22 i z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że eliminacja klauzuli przeliczeniowej w takiej umowie sprawia, iż nie wiadomo, jaką kwotę powinien wypłacić bank, skoro w umowie kwota kredytu określona jest w CHF, ale wypłata następuje w złotych, według kursu arbitralnie ustalanego przez bank. Oznacza to, że brakuje niezbędnego elementu konstrukcyjnego stosunku prawnego i niemożliwe jest jego uzupełnienie. Tego rodzaju skutek (sankcja), w skutkach tożsamy z nieważnością umowy, nie jest wynikiem konstytutywnego orzeczenia sądu, a powstaje ex lege (zob. uchwałę siedmiu sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56, i tam powołane orzecznictwo).

Argumentacja przedstawiona we wniosku nie wskazuje na potrzebę kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do przedstawionej problematyki na gruncie niniejszej sprawy ani ze względu na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani pod kątem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 z późn. zm.).

[SOP]

[ms]

